

D E C I Z I E

16 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă

Judecătorii – Iuliana Oprea, Galina Stratulat, Oleg Sternioală, Maria Ghervas

Examinînd recursul declarat de Bojonco Rodica și reprezentantul acesteia, avocatul Gherțescu Ion, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bojonco Rodica împotriva lui Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, intervenient accesoriu notarul public Luchian Anatolie cu privire la declararea nulă a actului juridic și partajarea averii comune în devălmășie, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 02 decembrie 2014 Bojonco Rodica a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, intervenient accesoriu notarul public Luchian Anatolie cu privire la declararea nulă a actului juridic și partajarea averii comune în devălmășie.

În motivarea acțiunii a indicat că, s-a aflat cu pîrîtul în căsătorie, iar prin hotărîrea Judecătorei Slobozia din 17 ianuarie 2013 căsătoria a fost desfăcută.

Menționează că pe parcursul vieții în comun cu pîrîtul au acumulat avere care constă din casa de locuit cu două nivele amplasată în raionul Ștefan Vodă, satul Antonești, str. Ștefan cel Mare.

Susține că adresîndu-se la OCT Ștefan Vodă pentru eliberarea pașaportului tehnic și a extrasului din Registrul bunurilor imobile al casei sus-menționate, i s-a refuzat pe motiv că nu este proprietară a acesteia, imobilul fiind vîndut în luna martie 2014 de pîrît mamei acestuia, Lidiei Bojonco.

Afirmă că imobilul a fost construit cu fostul soț, iar în acest scop a fost emisă dispoziția nr.08 din 10 martie 2011 de primăria Antonești prin care s-a permis ultimului să construiască locuința în proprietate privată cu suprafața de 72 m.p. în satul Antonești.

Relevă faptul că au fost eliberate certificatul de urbanism nr.45 din 26 aprilie 2011 și autorizația de construcție nr.32 din aceeași dată pentru construcția casei situată în r-l Ștefan Vodă, sat. Antonești, str. Ștefan cel Mare.

Accentuează că imobilul a fost edificat în locul casei vechi aflat pe terenul pîrîtului donat în baza contractului de donație nr. 1773 din 24 aprilie 2009 de către mama ultimului.

Solicită scutirea parțială de la plata taxei de stat, cu încasarea ulterioară de la pîrît, obligarea notarului public Luchian Anatolie să elibereze copia contractului de vânzare-

cumpărare a casei de locuit din r-l Ștefan Vodă, sat. Antonești, str. Ștefan cel Mare încheiat între Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, obligarea OCT Ștefan Vodă să elibereze pașaportul tehnic și extrasul din Registrul bunurilor imobile al casei în litigiu, anularea contractului de vânzare-cumpărare a casei de locuit din r-ul Ștefan Vodă, sat. Antonești, str. Ștefan cel Mare încheiat între Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, obligarea OCT Ștefan Vodă de a efectua raportul de constatare a specialistului pentru stabilirea modului de folosință asupra imobilului amplasat în r-l Ștefan Vodă, sat. Antonești, str. Ștefan cel Mare, partajarea casei de locuit amplasată în r-l Ștefan Vodă, sat. Antonești, str. Ștefan cel Mare a câte 1/2 la fiecare.

Prin încheierea Judecătoriei Ștefan Vodă din 29 mai 2015 s-a pus în sarcina OCT Ștefan Vodă efectuarea raportului de constatare a specialistului pentru partajarea casei de locuit cu numărul cadastral 8512208.218.03 și terenului aferent casei cu numărul cadastral 8512202.218, amplasate în r-l Ștefan Vodă, sat. Antonești, str. Ștefan cel Mare în părți egale a câte 1/2 cotă-parte, cu mențiunea că plata pentru efectuarea raportului de constatare a specialistului este pusă în seama reclamantei Bojonco Rodica, stabilindu-se data de 30 iunie 2015 pînă la care părțile urmau să prezinte toate probele.

Prin hotărârea Judecătoriei Ștefan Vodă din 18 septembrie 2015 s-a respins cererea depusă de Bojonco Rodica împotriva lui Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, cu privire la anularea contractului de vânzare-cumpărare a casei de locuit din s. Antonești, r-l Ștefan Vodă încheiat între Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia la 12 martie 2014 și partajarea casei a câte 1/2 cotă-parte, ca neîntemeiată.

Prima instanță a constatat că Bojonco Alexandru a înregistrat dreptul de proprietate asupra casei de locuit litigioase în Registrul bunurilor imobile la data de 06 noiembrie 2013, iar căsătoria dintre Bojonco Alexandru și Bojonco Rodica a fost desfăcută la data de 17 ianuarie 2013.

În susținerea poziției, prima instanță a reținut că Bojonco Rodica nu a prezentat probe care ar demonstra că finalizarea construcției și darea în exploatare a casei de locuit litigioase a avut loc în timpul căsătoriei dintre părți sau că a investit materiale la construcția casei.

Referitor la pretenția reclamantului cu privire la anularea contractului de vânzare-cumpărare din 12 martie 2014 încheiat între Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, prima instanță a reținut că, la momentul încheierii contractului nominalizat, primul era unicul proprietar asupra casei de locuit din s. Antonești, r-l Ștefan Vodă, dreptul de proprietate fiind dobîndit după desfacerea căsătoriei, iar legea nu impune existența acordului Rodicăi Bojonco la încheierea contractului de vânzare-cumpărare din 12 martie 2014, aceasta nefiind coproprietară.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016 s-a respins apelul declarat de Bojonco Rodica și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Ștefan Vodă din 18 septembrie 2015, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Bojonco Rodica împotriva lui Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, intervenient accesoriu notarul public Luchian Anatolie cu privire la anularea contractului de vânzare-cumpărare din 12 martie 2014 și partajarea averii comune în devălmășie.

La data de 25 august 2016 Bojonco Rodica a depus cerere de recurs nemotivată, iar la data de 22 septembrie 2016 reprezentantul acesteia, avocatul Gherțescu Ion a depus cerere de recurs motivată împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016 solicitînd repunerea în termen de declarare a recursului, admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri de

admitere a acțiunii în sensul formulat.

În motivarea recursului au invocat motivele de fapt ale pricinii și au pledat că instanța de apel superficial a examinat materialele cauzei, neelucidând pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, deoarece a fost emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susțin că contribuția financiară a recurentului a fost posibil de demonstrat, însă avocatul care reprezenta interesele recurentului în instanțele inferioare, nu a utilizat toate mijloacele probatorii, totodată nefiindu-i acordat dreptul de a face declarații.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Bojonco Rodica și reprezentantul acesteia, avocatul Gherțescu Ion urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat cu certitudine că, prin contractul de donație autentificat de notarul de stat, Sîrbu Svetlana, nr. 1773 din 24 aprilie 2009 Bojonco Lidia a donat lui Bojonco Alexandru terenul cu destinație „Grădini”, situat în extravilanul s. Antonești, r-l Ștefan Vodă cu numărul cadastral 8512201.014, suprafața de 0,17 ha, terenul cu destinație pentru construcție locativă, situată în intravilanul s. Antonești, r-l Ștefan Vodă cu numărul cadastral 8512208.218, suprafața de 0,1364 ha și casa de locuit, amplasată pe terenul sus indicat, cu suprafața totală de 63,8 m.p., inclusiv suprafața locativă de 48,4 m.p., cu anexă, înregistrată în Registrul bunurilor imobile cu numărul cadastral 8512208.218.01 cu construcții accesorii, beci cu suprafața de 11,2 m.p., înregistrată cu numărul cadastral 8512208.218.02 (f.d. 52).

Totodată, în baza dispoziției nr.08 din 10 martie 2011 s-a eliberat certificatul de urbanism pentru proiectare nr. 45 din 26 aprilie 2011 și autorizația de construcție nr. 32 din 26 aprilie 2011 lui Bojonco Alexandru pentru executarea lucrărilor de construcție a casei de locuit în raionul Ștefan Vodă, în intravilanul s. Antonești, str. Ștefan cel Mare (f.d. 12-14).

Prin certificatul de divorț nr. D-IV 0430638 din 20 februarie 2013 se atestă faptul desfacerii căsătoriei între Bojonco Alexandru și Bojonco Rodica (f.d. 10).

La fel, în baza autorizației de desființare nr. 08 din 27 noiembrie 2013 s-a autorizat executarea lucrărilor de desființare a casei de locuit A cu nr. cadastral 8512208.218.01 în raionul Ștefan Vodă, s. Antonești, strada Carl Marx (f.d. 66).

Prin contractul de vânzare-cumpărare a imobilului autentificat de notarul public, Svetlana Sîrbu, nr.1073 din 12 martie 2014 Alexandru Bojonco a vândut Lidiei Bojonco terenul cu destinația pentru construcție locativă cu suprafața de 0,1364 ha, situat în intravilanul s. Antonești, r-l Ștefan Vodă, înregistrat în Registrul bunurilor imobile cu numărul cadastral 8512208.218 și casa de locuit, amplasată pe terenul respectiv cu suprafața la sol de 73,8 m.p., înregistrată în Registrul bunurilor imobile cu numărul cadastral 8512208.218.03 (f.d. 89-90).

Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art.240 alin.(1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 241 alin. (2), (5) și (6) din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5), hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărîrii se evidențiază separat în textul acesteia. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărîrii.

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărîrilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărîrilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

Instanța de recurs menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărîre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărîrile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărîrea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătorec, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărîre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Verificînd legalitatea deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, aceasta a fost adoptată cu aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de apel, iar partea motivată este în contradicție cu dispozitivul pronunțat.

Instanța de recurs evidențiază că, efectul devolutiv al apelului presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărîrea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărît prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

Colegiul evidențiază că instanța de apel în partea motivată a deciziei sale și-a argumentat concluzia prin faptul că Bojonco Rodica nu a prezentat probe ce ar demonstra că imobilul litigios a fost edificat în timpul căsătoriei cu Bojonco Alexandru, însă concluzia respectivă este condiționată de perioada aflării părților în căsătorie, iar din materialele cauzei nu este clară situația cu privire la perioada de căsătorie dintre Bojonco Rodica și Bojonco Alexandru și înlăturarea tuturor dubiilor care planează în privința acesteia, reieșind din efectul devolutiv al apelului, care-i conferă pe lângă competența verificării legalității și temeiniciei hotărîrii atacate și unele atribuții de judecată ale primei instanțe.

Totodată, Colegiul relevă faptul că instanța de apel la adoptarea actului de dispoziție recurat a omis să efectueze o analiză amplă a probelor anexate la materialele cauzei pentru constatarea circumstanțelor importante ale pricinii.

Astfel, instanța de apel urma să verifice dacă bunul imobil din autorizația de desființare nr.08 din 27 noiembrie 2013 și autorizația de construire nr.32 din 26 aprilie 2011 este identic, circumstanță care nu a fost determinată cu certitudine de instanța inferioară, or reieșind din primul act bunul imobil este amplasat pe str. C. Marx, iar în cel de-al doilea act pe str. Ștefan cel Mare din aceeași localitate, în pofida faptului că ultimul act este eliberat *a priori* primului.

Instanța de recurs notează că, la determinarea regimului proprietății în devălmășie a bunului imobil litigios trebuie de ținut cont și de faptul că salariul soților este considerat bun comun, deoarece în art. 372 din Codul civil salariul nu este enumerat la categoria bunurilor proprii ale fiecăruia din soți și pornind de la faptul că obiect al dreptului de proprietate sunt bunurile corporale, salariul constituie obiect al dreptului de proprietate comună în devălmășie din momentul încasării lui, fiindcă din acest moment el se transformă într-un bun corporal susceptibil de a fi apropiat sub forma dreptului de proprietate.

Altfel spus, concluzia că bunul imobil litigios aparține numai intimatului cu drept de proprietate este fundamentată pe constatarea circumstanțelor menționate supra și doar în contextul verificării acestora precum și de faptul că construcția acestuia a început pînă la desfacerea căsătoriei dintre părți.

Dat fiind faptul că, instanța de apel a apreciat arbitrar probele precum și a emis o decizie a cărei motivare contravine dispozitivului acesteia, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, cauza urmează a fi rejudecată de Curtea de Apel Chișinău de un alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminînd pricina să emită o hotărîre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de Bojonco Rodica și reprezentantul acesteia, avocatul Gherțescu Ion.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bojonco Rodica împotriva lui Bojonco Alexandru și Bojonco Lidia, intervenient accesoriu notarul public Luchian Anatolie cu privire la declararea nulă a actului juridic și partajarea averii comune în devălmășie, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Oleg Sternioală

Maria Ghervas